

Sprawozdanie z festiwalu *Sprogfestival Sprogense* 2022, Bogense (Dania)

W dniach 16–17 września 2022 odbyła się w niewielkim kurorcie na północnym wybrzeżu wyspy Fionia druga edycja Festiwalu Języka *Sprogfestival Sprogense*. Organizatorami i patronami wydarzenia byli Dansk Sprognævn (Rada Języka Duńskiego) oraz jej lokalny partner Nordfyns Erhverv og Turisme (Izba Przemysłu i Turystyki Północnej Fionii). Rada Języka Duńskiego jest państwową instytucją badawczą podlegającą Ministerstwu Kultury. Jednym z obszarów jej działalności jest dokumentowanie i monitorowanie rozwoju języka, zwłaszcza w zakresie zmian w leksyce współczesnej duńszczyzny, oraz działalność w zakresie propagowania kultury języka poprzez prowadzenie serwisu informacyjnego, poradni językowej oraz publikację czasopisma *Nyt fra Sprognævnet*. Funkcję preskryptywną pełni wydawany przez Radę słownik ortograficzny *Retskrivningsordbogen*. Działalność publikacyjną i popularyzacyjną dokumentuje strona instytucji www.dsn.dk. W 2019 roku Rada Języka Duńskiego przeniosła swoją siedzibę z Kopenhagi do Bogense, które stało się miastem-gospodarzem festiwalu, ten zaś z założenia miał być wydarzeniem cyklicznym o charakterze popularyzatorskim, skierowanym do szerokiej grupy odbiorców. Nazwa imprezy *Sprogense* jest kontaminacją słów *sprog* (duń. „język”) oraz nazwy siedziby Rady *Bogense* i w ten sposób nawiązuje zarówno do lokalizacji, jak i profilu tematycznego przedsięwzięcia. Tym samym niewielki kurort w północnej Fionii uzyskał status nowego miejsca spotkań dla zainteresowanych językiem i jego użyciem w różnych kontekstach społecznych. Pierwszy festiwal *Sprogense* z tematem wiodącym „Rozwój języka” odbył się we wrześniu 2021 roku, tematem przewodnim jego drugiej edycji w 2022 roku były dysleksja i język migowy.

Centralnym miejscem dla większości wydarzeń było miasteczko festiwalowe na ulicy Østergade, którą na potrzeby festiwalu przemianowano na Sproggade. W ustawionych wzdłuż ulicy namiotach urządziły swoje stoiska podmioty rozmaitej proveniencji: wydawnictwa (m.in. Bostrup Forlag), stowarzyszenia (Den Danske Sprogkreds, Modersmål-Selskabet, Translatørforeningen, Danske taler), szkoły (Efterskole z Otterup), centra kształcenia dorosłych (AOF Center Odense), organizacje (Rotary Bogense), firmy szkoleniowe (Danske Sprogseminarer) oraz inne instytucje, których zakres działalności obejmuje szeroko rozumiane działania edukacyjne (np. Brick Works) i popularyzatorskie (np. Fyn Turisme). Festiwal Języka *Sprogense* łączy formułę wydarzenia plenerowego oraz imprezy konferencyjnej. Miasto Bogense nie dysponuje wielkimi salami wykładowymi, kinowymi czy centrum konferencyjnym i ten deficyt okazał się paradoksalnie mocnym atutem miasta-gospodarza, ponieważ liczne wydarzenia odbywały się w pomieszczeniach galerii sztuki, salach domu kultury, lokalach gastronomicznych, w bibliotece miejskiej, w siedzibie Dansk Sprognævn oraz w kościele. Ich pomieszczenia tworzyły kameralną atmosferę, sprzyjając integracji uczestników oraz interakcji publiczności z prowadzącymi.

Nadrzędnym celem festiwalu było połączenie akcji popularyzatorskiej oraz edukacyjnej ze szczególnym uwzględnieniem problemu w nabywaniu kompetencji językowych wynikającego z dysleksji oraz bariery w komunikacji z powodu niedosłuchu lub utraty słuchu. Koncepcję programową przedsięwzięcia cechowała różnorodność form adresowanych do szerokiej grupy odbiorców. Na dwa dni festiwalu zaplanowano 69 wydarzeń różnego typu: prelekcje, wykłady, dyskusje, warsztaty, przedstawienia, happeningi, gry terenowe i in., które odbywały się w godz. 10.00–17.00, w tym 38 wydarzeń w pierwszym dniu oraz 31 w drugim dniu festiwalu. W celu ułatwienia uczestnikom orientacji w charakterze imprez ujęto je w programie w trzech panelach tematycznych: *Leg og læring* („Zabawa i nauka”, 31 wydarzeń), *Foredrag og debat* („Wykłady i debaty”, 26) oraz *Underholdning* („Rozrywka”, 12). Udział we wszystkich imprezach był bezpłatny, niekiedy organizatorzy zalecali rejestrację i rezerwację miejsca na stronie festiwalu sprogense.dk ze względu na ograniczoną liczbę miejsc siedzących.

Imprezy w panelu *Zabawa i nauka* adresowane były głównie do uczniów w wieku wczesnoszkolnym oraz młodzieży licealnej. Dla najmłodszej publiczności przygotowano szereg quizów, konkursów i zabaw językowych (np. scrabble, budowanie liter z klocków Lego, polowanie na litery itp.). Dla młodzieży szkolnej i ich rodziców przewidziano w programie m.in. prezentację uczniów i nauczycieli z Nislevgård Efterskole w Otterup, którzy dzielili się doświadczeniami, udzielali informacji, jak radzić sobie z dysleksją oraz trudnościami w czytaniu i pisaniu. Dla młodzieży licealnej i dorosłych przygotowano w ramach panelu oprowadzanie po siedzibie Rady Języka Duńskiego, gdzie można było zapoznać się z zakresem oraz szczegółami działalności instytucji, w tym z techniką gromadzenia dokumentacji korpusowej współczesnego języka duńskiego. Na miejscu można było obejrzeć katalogi dokumentujące użycie języka oraz ich wykorzystanie do monitorowania zmian i tendencji rozwojowych. Specjalne oprowadzanie odbyło się dla osób posługujących się językiem migowym.

Punkty programu ujęte w panelu *Wykłady i debaty* adresowane były do starszej młodzieży szkolnej, studentów, nauczycieli i innych dorosłych zainteresowanych językiem. Gospodarzami wydarzeń byli naukowcy z ośrodków akademickich w Aarhus (m.in. Torben Arboe) i Odense (m.in. Johan de Mylius), językoznawcy (m.in. Michael Estrup), specjaliści w zakresie nauczania języka (Lise Bostrup), dziennikarze (Anders Agger) oraz pasjonaci języka, którzy w swoich wystąpieniach w formie wykładu lub dyskusji poruszali szereg aktualnych tematów, często obecnych w dyskursie medialnym, stąd budzących zainteresowanie publiczności. Treść wystąpień i spotkań można ująć w uproszczeniu w następujące kręgi tematyczne: anglicyzmy we współczesnym języku duńskim, osobliwości leksykalne w komunikacji językowej w pandemii koronawirusa, przysłowia, dialekty i ich znaczenie, duńska polityka językowa oraz jej mocne i słabe strony, język mediów w komunikacji cyfrowej, język migowy, dysleksja i efektywna nauka ortografii, aktualne projekty badawcze i publikacje Rady Języka Duńskiego. Niewątpliwą atrakcją było wydanie na

żywo znanej i lubianej popularyzatorskiej audycji radiowej *Klog på sprog*, którą na co dzień prowadzi Adrian Hughes w pierwszym programie duńskiego radia P1.

Panel *Rozrywka* obejmował aktywności o luźniejszej konwencji, które zwykle odbywały się w niewielkiej sali widowiskowej Speakers Corner, zaaranżowanej w namiocie na ulicy Østergade. Tam odbyły się m.in. prezentacje 20 licealistów z Bogense, którzy wygłosili swoje przemowy na temat nadziei. Młodsza publiczność mogła uczestniczyć w show słowno-muzycznym prowadzonym przez Chapper i Tormod, dobrze znany duet presenterów z wieloletnim doświadczeniem estradowym i w programach telewizyjnych. Dla sympatyków slamu poetyckiego przygotowano wystąpienie poetów-performerów w kościele. Ofertę imprez rozrywkowych uzupełniał *Sprogbar* („Bar Językowy”) usytuowany na zabytkowym dziedzińcu kamienicy Den Gamle Købmandsgård, który łączył strefę odpoczynku, przestrzeń gastronomiczną oraz funkcję klubu muzycznego z moderacją didżeja Van Pabsta.

Problematyka wiodąca festiwalu pojawiła się wielokrotnie w programie imprezy. Celem nadrzędnym tej grupy wydarzeń była akcja informacyjna i edukacyjna skierowana głównie do rodziców dzieci dotkniętych problemem dysleksji, pozwalająca zapoznać się z samym zjawiskiem, jego wpływem na postępy w nauce w procesie akwizycji języka, diagnozowaniem oraz formami pomocy uczniom z trudnościami w czytaniu i pisaniu. Organizatorzy zadbali, by problem pokazać z różnych perspektyw, z wykorzystaniem różnych sposobów przekazu: od formy zabawowej, poprzez pogadanki z osobami dotkniętymi dysleksją (Christian Fuhlendorff), do spotkań ze specjalistami z zakresu pedagogiki i psychologii uczenia się (Stine Fuglsang Engmose i Peter Juel Henriksen).

Program festiwalu *Sprogense 2022* w doskonały sposób realizuje główny cel imprezy popularyzatorskiej i kampanii edukacyjnej skierowanej do masowego odbiorcy w różnym wieku. Odzwierciedla on bowiem istotne obszary komunikacji społecznej zorganizowane wokół języka i jego naukowych i społecznych kontekstów. Ten superdyskurs obejmuje dyskursy cząstkowe, które na co dzień na siebie oddziałują, niekiedy się przenikają, na pewno zaś w jakimś stopniu dotyczą i interesują uczestników. W programie obecna była lingwistyka z uniwersyteckim rodowodem, oczywiście w wydaniu popularnonaukowym, zarówno na płaszczyźnie przekazu, jak i w zakresie doboru problematyki. Drugi mikrodyskurs obejmuje częściowo obszary peryferyjne lingwistyki stosowanej oraz nauki pedagogiczne, zajmujące się takimi zagadnieniami, jak: komunikacja głuchoniemych, dysleksja i jej językowe i dydaktyczne aspekty oraz kultura języka. Trzeci mikrodyskurs dotyka użycia języka w praktyce medialnej, życiu politycznym, poezji, performansie oraz gatunkach rozrywkowych w komunikacji bezpośredniej, jak i zapośredniczonej przez media. Niezależnie jednak od przyjętej konwencji i formuły imprez cieszyły się one dużym zainteresowaniem, co pozwala wnioskować, że sprawy języka, komunikacji społecznej i jej rozmaitych aspektów niezmiennie są dla Duńczyków interesujące i ważne, a oddziaływanie społeczne Rady Języka Duńskiego i festiwalu nie podlega dyskusji.

Sprogense to przedsięwzięcie, które jednoznacznie należy zaliczyć do udanych i potrzebnych, ponieważ każda zaangażowana w nie grupa jest beneficjentem. Prelegenci z kręgów naukowych mieli okazję przedstawić swoje zainteresowania badawcze poza środowiskiem akademickim, wydawnictwa i stowarzyszenia realizowały swoją misję statutową, performerzy, dziennikarze i artyści służyli publiczności zgodnie ze swoją profesją, eksponując rozmaite niuanse funkcji języka i meandry komunikacji językowej. Dla miasta i miejscowych podmiotów z sektora kultury organizacja festiwalu pod prestiżowym patronatem Rady Języka Duńskiego była doskonałą promocją. Uczestnicy Festiwalu Języka zapamiętają wydarzenie jako rodzaj pikniku intelektualnego, na którym pożytecznie i w miłej atmosferze spędzili czas w uroczym kurorcie północnej Fionii, z którego wyjeżdżają mądrzejsi i bogatsi o inspiracje i doświadczenia. Wreszcie sam język zyskuje bardziej świadomych użytkowników, wrażliwszych na jego funkcje, możliwości, potrzeby i jego rozwój w przyszłości.

Józef Jarosz

Uniwersytet Wrocławski

<https://orcid.org/0000-0002-7820-667X>